

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

POVODNĚ 2024
VYHODNOCENÍ REAKCE NA KRIZOVOU SITUACI
Úkol ÚKŠ č. 29

MINISTERSTVO VNITRA

ČERVEN 2025

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Popis situace.....	3
	Počasí.....	3
	Reakce státu a složek IZS	4
	Hlavní řešené oblasti	5
3.	Výběr poznatků	9
	Ústřední krizový štáb	9
	Krizové řízení	9
	Integrovaný záchranný systém	10
	Materiálně-technické zabezpečení, plánování nezbytných dodávek, státní hmotné rezervy .	12
	Návrhy na legislativní změny	13
4.	Opatření.....	13
5.	Závěr	14
6.	Obsah přílohy	15

1. Úvod

Na jednání Ústředního krizového štábu (dále také „ÚKŠ“) dne 23. září 2024 byl uložen úkol, aby členové ÚKŠ vyhodnotili za svoji působnost reakci na krizovou situaci povodní a zaslali ji Sekretariátu ÚKŠ původně do konce října 2024. Termín úkolu byl dvakrát prodloužen na základě prodlužování stavů nebezpečí v Olomouckém a Moravskoslezském kraji s finálním termínem do konce prosince 2024.

Úkol ÚKŠ č. 29. Vyhodnocení reakce na krizovou situaci povodní 2024

Gesce: Sekretariát ÚKŠ

Spolugesce: členové ÚKŠ, kraje

TERMÍN: prosinec 2024

Tento materiál obsahuje hlavní poznatky a závěry z obdržených vstupů od jednotlivých členů ÚKŠ. V příloze pak jsou uvedeny kompletní Sekretariátem ÚKŠ obdržené vstupy.¹

Materiál obsahuje rovněž vybraná opatření reagující na některá zjištění. Je vhodné zmínit, že další opatření jsou již součástí předběžné zprávy projektu Vyhodnocení povodně v září 2024, kterou vláda schválila svým usnesením č. 226 ze dne 2. dubna 2025 (a jehož součástí je i sada konkrétních opatření pro zlepšení ochrany před povodněmi; dále jen „předběžná zpráva projektu Vyhodnocení povodně v září 2024“). Na předběžnou zprávu Vyhodnocení povodně v září 2024 bude navazovat závěrečná zpráva projektu Vyhodnocení povodně v září 2024, která bude předložena vládě do 30. září 2025.²

Vyhodnocení reakce na krizovou situaci povodní 2024 vyplývající z úkolu ÚKŠ č. 29 nemá ambici nahrazovat či duplikovat vyhodnocení povodně dle vodního zákona. Lze jej považovat za doplňující materiál obsahující zhodnocení povodní ze strany členů Ústředního krizového štábu.

2. Popis situace

Počasi

V období od 13. do 17. září 2024 zasáhly Českou republiku (dále také „ČR“) v důsledku působení tlakové níže Boris intenzivní deště, které postupně přecházely z Čech přes Moravu a Slezsko až na území Slovenska. Tento mimořádný meteorologický jev vznikl v důsledku střetu dvou frontálních systémů ve střední Evropě. Kvůli vysokým úhrnům srážek došlo v některých částech střední Evropy, včetně České republiky, k extrémním povodním.

¹ Některé úřady s členstvím v ÚKŠ podklady nezaslaly, jedním z nich je i Asociace krajů. Asociace krajů vyzvala kraje k zasílání podkladů napřímo, přičemž přímo z krajů obdržel Sekretariát ÚKŠ pouze tři vyhodnocení (Kraj Vysočina, Zlínský kraj, Liberecký kraj) – pro malý počet vyhodnocení z krajů nejsou podněty z krajské úrovně do přílohy vyhodnocení zapracovány. Krajům byl nicméně materiál skrze Asociaci krajů postoupen v rámci připomínkového řízení, přičemž připomínky následně zaslalo více krajů a ty byly zohledněny.

² Předběžná zpráva projektu Vyhodnocení povodně v září 2024 je vyhodnocení zpracované v návaznosti na zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) a usnesení Ústřední povodňové komise ze dne 17. září 2024. Za součinnosti dalších úřadů jej zpracovalo Ministerstvo životního prostředí, přičemž vyhodnocení obsahuje vyhodnocení povodně zejména z oblasti meteorologie, hydrologie a hydrometeorologické služby a též vyhodnocení funkce a bezpečnosti vodních děl. Dále obsahuje první předběžné zhodnocení funkčnosti protipovodňových opatření, činnosti povodňových komisí, složek IZS i ostatních účastníků ochrany před povodněmi. Toto vyhodnocení bude dopracováno do závěrečné zprávy projektu Vyhodnocení povodně v září 2024, do něž bude dále zapracováno mj. zhodnocení a návaznost na koncepce v ochraně před povodněmi, činnosti povodňových komisí a dalších účastníků ochrany před povodněmi.

Povodně v září 2024 byly důsledkem kombinace intenzivních meteorologických a hydrologických jevů. Suché období předcházející povodním způsobilo nízké počáteční nasycení půdy, což zpočátku oddálilo odtok vody, avšak následné extrémní srážky vedly k přesycení půdy a vyvolaly rozsáhlé záplavy s mimořádným dopadem na území České republiky.

Tlaková níže Boris, která vznikla 12. září 2024 v Janovském zálivu, přinesla vydatné srážky, zejména do oblasti Jeseníků. Průměrný úhrn srážek za celé září dosáhl v Česku 179 mm, což odpovídá 298 % dlouhodobého normálu. Tato situace vedla k historicky druhému nejvyššímu měsíčnímu úhrnu srážek od roku 1961.

Hydrologické důsledky povodní byly mimořádné. Největší škody byly způsobeny v Jeseníkách, konkrétně v povodí Opavy a přítoků Kladské Nisy, kde hladiny dosáhly historických maxim. Z celkem 366 stanic využívaných Hlásnou a předpovědní povodňovou službou Českého hydrometeorologického ústavu byl třetí stupeň povodňové aktivity překročen na 180 stanicích, přičemž ve 42 případech byla dosažena úroveň extrémní povodně. Povodně také způsobily destrukce koryt řek, ochranných hrází a vodoměrných stanic. Vedle Jeseníků byly povodně výrazné také v Novohradských horách, Krkonoších a na Českomoravské vrchovině.

Povodně zanechaly rozsáhlé škody, včetně přemodelování koryt řek a protržení hrází. Na některých místech přesáhla doba opakování povodní 100 let a v některých případech i výrazně. Povodně v září 2024 tak představovaly jednu z nejvýznamnějších hydrologických událostí v historii České republiky.

Reakce státu a složek IZS

Český hydrometeorologický ústav (dále jen „ČHMÚ“) před hrozcími srážkami a povodněmi varoval již 9. září 2024 a vydal varování před extrémními dešti, které měly zasáhnout území České republiky během víkendu 13.–15. září. Povodně v září 2024 ovlivnily činnost všech regionálních předpovědních pracovišť, včetně Centrálního předpovědního pracoviště v Praze a šesti dalších v krajských městech. V reakci na hydrologickou situaci byla prodloužena pracovní doba, a při nejvyšších stupních výstrah zavedl například centrální tým v Praze Komořanech nepřetržitý provoz od 11. do 20. září 2024. Všechna pracoviště zároveň rozšířila měření a zaznamenávala stopy po povodni pro další analýzy.

Řada ministerstev a ústředních správních úřadů aktivovala své prvky krizového řízení, zejména krizové štáby a další pomocná tělesa. Na místní úrovni fungovaly krizové štáby krajů, krizové štáby obcí s rozšířenou působností a činnost povodňových komisí, na ústřední úrovni pak činnost Ústřední povodňové komise a Ústředního krizového štábu.

Dne 11. září 2024 svolala Ústřední povodňová komise (dále také „ÚPK“) jednání, aby podpořila činnost krajských povodňových komisí, které byly v pohotovosti již od 9. září 2024. Bylo rozhodnuto, že ÚPK bude zasedat každý den. Ráno 13. září 2024 se na pokyn předsedy vlády preventivně sešel Ústřední krizový štáb, kde byly představeny závěry z Ústřední povodňové komise. ČHMÚ na tomto jednání uvedl, že na některých vodních tocích může dojít až k překročení hodnot odpovídajících 100leté vodě.

Silné srážky mezi 13. a 14. zářím 2024, společně s nepříznivou předpovědí na další dny, vedly 14. září 2024 k vyhlášení krizového stavu – stavu nebezpečí v Moravskoslezském kraji. Téhož dne vyhlásil stav nebezpečí i hejtman Olomouckého kraje a 15. září se k vyhlášení stavu nebezpečí uchýlil i Liberecký kraj. Důsledky intenzivních dešťů a nepříznivého počasí však zasáhly také zejména Ústecký, Královéhradecký, Pardubický, Zlínský, Jihomoravský, Jihočeský kraj a Kraj Vysočina.

Zcela zásadním opatřením bylo, díky včasné předpovědi, opatření předpouštění významných vodních nádrží. Na území, která jsou pod hydrologickou ochranou stávajících vodních nádrží a ostatních vodních

děl byly povodňové škody minimalizovány, naopak v území, která pod ochranou velkých údolních nádrží nejsou, byly povodňové škody obrovské.

Na řešení povodní se nezastupitelnou měrou podílely složky integrovaného záchranného systému (dále také „IZS“), zejména Hasičský záchranný sbor ČR (dále také „HZS ČR“) a jednotky sborů dobrovolných hasičů, Policie ČR (dále také „PČR“), poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Armáda ČR (dále také „AČR“) ale i Vězeňská služba (plnění pytlů, úklid v postižených oblastech) či Vodní záchranná služba Červeného kříže. Během povodní bylo nasazeno 26 815 zasahujících hasičů (4 815 profesionálních a 22 000 dobrovolných; opakované nasazení) s využitím speciálních jednotek a techniky (tým pro záchranu pomocí člunů – WASAR, tým pro záchranu ze zřícených staveb – USAR, letečtí záchranáři ve spolupráci s Leteckou službou PČR, velkoobjemová čerpadla či speciální technika Záchranného útvaru HZS ČR). Během povodní byly rovněž navýšeny početní stavy operátorů přijímajících hovory na krajských operačních střediscích (KOPIS) HZS krajů. Co se týká Policie ČR, pro zajištění zvládnutí povodní v Olomouckém a Moravskoslezském kraji byly místní síly a prostředky PČR posíleny z jiných méně zasažených krajů, a to až počty 448 příslušníků na jednu směnu (24 hodin). Nasazena byla i letecká služba PČR, která nasazovala denně 3-4 vrtulníky, nebo Pyrotechnická služba PČR. HZS ČR i PČR měli významnou úlohu i v oblasti psychosociální pomoci. PČR během povodní nasadila celkem 21 krizových interventů/psychologů, kteří doplňovali kapacity HZS ČR. K řešení krizové situace povodní bylo také nasazeno 5 400 vojáků v činné službě a 324 kusů techniky Armády ČR. AČR poskytla samosprávám rovněž systémy STARLINK – službu satelitního vysokorychlostního připojení internetu či využití služeb satelitního telefonu. V součinnosti s IZS se na řešení povodní podílely i neziskové nevládní organizace (dále jen „NNO“), a to s materiální a dobrovolnickou pomocí. Primárně byly zapojeny NNO, které mají podepsanou smlouvu s IZS, nebo jsou součástí tzv. Panelu, avšak zapojily se i menší, lokální a regionální dobrovolnická centra. Dobrovolníky vyslaly i univerzity (mj. Ostravská univerzita, Univerzita Palackého v Olomouci). Počet dobrovolníků nelze určit přesně (vyskytovali se i dobrovolníci neorganizovaní a některé organizace si nevedly evidenci). Z dostupných podkladů se dá předpokládat, že se zúčastnilo cca 20 000 dobrovolníků.

V souvislosti s povodněmi 2024 Policie ČR eviduje na území ČR celkem 6 zemřelých osob a mimo to rovněž 5 pohřešovaných osob. V souvislosti s povodněmi bylo Policií ČR zaznamenáno 48 přestupků (podle zákona o vnitrostátní plavbě, podle krizového zákona a podle zákona o ochraně přírody) a 17 trestných činů (rabování).

Hlavní řešené oblasti

V následující kapitole jsou stručně zmíněny hlavní řešené oblasti.

1. Protipovodňová opatření a záchrana osob

Již 10. září 2024 správci všech pěti povodí ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství (dále také „MZe“) a ČHMÚ začali provádět preventivní opatření. Jednalo se o manipulaci na jednotlivých vodních dílech tak, aby byl vytvořen dostatečný objem na transformaci povodňových průtoků a vytvoření retenčního prostoru, aby případné škody na majetku i na životech občanů byly minimalizovány. Vytvoření retenčních kapacit je obecně nejdůležitějším preventivním krokem, který lze udělat s předstihem.

Díky včasnému varování ČHMÚ a následné reakci povodňových orgánů byly také zahájeny důkladné přípravné práce spočívající v čistění říčních koryt, přípravy mostních konstrukcí, čistění odtoků, vyklízení náplavek atd. Ve spolupráci s ostatními resorty připravilo Ministerstvo vnitra (dále také „MV“) praktický návod pro zvládnutí přívalových dešťů, povodní a pro evakuaci osob, který byl rozeslán na všechny obce. V případě vzniku povodně koordinují činnosti v území povodňové komise obcí, povodňové komise obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) a povodňové komise krajů. HZS krajů

a další jednotky požární ochrany začaly s přípravou preventivních opatření a přípravou na možné zaplavení ohrožených oblastí. Byly zahájeny přípravy na plnění protipovodňových pytlů a byla zahájena i výstavba mobilních protipovodňových stěn ve vybraných profilech.

Jednotný systém varování a vyrozumění (dále jen „JSVV“), tedy sirény, byl aktivován celkem 31krát. Nad rámec JSVV byl využíván i systém lokalizovaných SMS zpráv. Jako doplněk k těmto systémům byla využita i aplikace Záchranka.

Celkově bylo v období mezi 13. až 27. zářím 2024 evakuováno 19 173 osob a 1516 osob bylo zachráněno.

Při povodních byla zřízena evakuační/přijímací střediska nebo místa nouzového ubytování přičemž jedenáct z nich bylo využito k ubytování osob, z toho čtyři v Moravskoslezském kraji (dále také „MSK“) a sedm v Olomouckém kraji (dále také „OLK“). Dne 24. září 2024 byl ubytován maximální počet osob – tedy 268, z toho 144 osob v MSK a 124 osob OLK. Od tohoto okamžiku se počet ubytovaných osob snižoval.

2. Energetika

Povětrnostní a srážkové podmínky ve spojení se záplavovou vlnou, zejména v Moravskoslezském a Olomouckém kraji, významně poškodily energetickou infrastrukturu. V jeden okamžik se působením přírodních vlivů ocitlo až 260 tisíc odběrných míst bez dodávek elektrické energie. Za účelem promptní obnovy dodávek elektrické energie, distribuční společnosti dne 14. září 2024 vyhlásily havarijní, kalamitní stavy na postižených územích. Po zklidnění povětrnostních podmínek se ovšem dařilo elektrické vedení promptně obnovovat.

V plynárenství docházelo v primární fázi k přerušování dodávek zemního plynu spíše z preventivních důvodů a k odpojování odběrných míst vlivem poničení plynárenské distribuční sítě se přistoupilo až při působení mas záplavové vody. V konečném důsledku bylo postupně v čase odpojeno od dodávek zemního plynu celkem až 8 310 odběrných míst. Nejkomplikovanější situace byla v Moravskoslezském a Olomouckém kraji, kde společnost GasNet, s.r.o., byla nucena 15. září 2024 vyhlásit stav nouze v plynárenství. V některých obcích došlo pouze k zatopení některých částí plynovodu, které bylo možné v řádech dnů opět zprovoznit, ale jinde byla síť plynovodů zcela zničená a obnova vyžadovala v místě zcela novou výstavbu části plynárenské distribuční soustavy. V takovémto případě se nejednalo o servis stávající části soustavy, ale o kompletní obnovu plynovodů formou zrychlených investičních projektů, často se změnou původní trasy.

V případě promptní obnovy distribučních sítí se v mnohých případech jednalo o provizorní opravy energetických sítí s cílem co možná nejdříve zabezpečit dodávku energií odběrným místům zasaženým povodněmi. Aby mohla pokračovat obnova plnohodnotných energetických sítí, které jsou v zimním období odolné, distribuční společnosti žádaly o zachování krizového opatření „bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb nebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení“ což znamenalo doporučení Ministerstva průmyslu a obchodu (dále také „MPO“) k dvojnásobnému prodloužení stavů nebezpečí v Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

Záplavy negativně ovlivnily také dodávky tepla a teplé vody. Některým teplárnám se podařilo provoz udržet, jinde musely být zdroje tepla kvůli vysoké vodě odstaveny. Povodně na některých místech poškodily technologii i rozvodné soustavy, což vedlo k dočasnému přerušení služeb. Obnova zahrnovala odstraňování bahna, odčerpávání vody, opravy zařízení a postupné zprovoznění výměňkových stanic. Dodávky tepla byly postupně obnoveny, a to i v nejvíce zasažených oblastech (Ostrava, Krnov).

3. Doprava

Během řešení povodňové situace docházelo k uzavírání zaplavené silniční a železniční dopravní infrastruktury, a to zejména v oblastech Moravskoslezského a Olomouckého kraje. V důsledku rozsáhlých povodní byl zastavený provoz na traťových úsecích po celém Česku, včetně hlavního koridoru na Ostravu. Hasiči Správy železnic pomáhali také kolegům z dalších sborů například při záchranných a evakuačních pracích v nejvíce zasažených oblastech, zejména v Opavě a Krnově.

Rozsah dopravních omezení byl cestující veřejnosti pravidelně předáván přes dopravní portály. Dle situace byla na uzavřených železničních úsecích zaváděná náhradní autobusová doprava. Správci dopravní infrastruktury věnovali maximální úsilí zprovozňování povodněmi postižené dopravní infrastruktury státu, a to jak silniční, tak i železniční.

V rámci krizové situace povodní bylo za součinnosti Ministerstva dopravy (dále také „MD“), Správy státních hmotných rezerv (dále také „SSHR“) a AČR vystavěno z pohotovostních zásob resortu MD postiženým obcím a krajům formou bezúplatné zápůjčky 22 provizorních mostů v celkové délce 474 m a 8 souprav modulárních lávek v celkové délce 177 m k realizaci rychlé obnovy poškozené a zničené dopravní infrastruktury.

4. Komunikační infrastruktura

Ze strany Českého telekomunikačního úřadu (dále také „ČTÚ“) i subjektů komunikační infrastruktury (operátorů) došlo k rychlé aktivaci činnosti krizových štábů na obou stranách a byla navázána komunikace. Částečné nedostatky se ukázaly ve vztahu k distribuci a sdílení kontaktů na krajské krizové štáby, kdy ČTÚ získával tyto kontakty ad-hoc na základě dílčích požadavků směrem na ÚKŠ. Významnějšího zlepšení a odstranění nedostatků podobného charakteru by přineslo vybudování jednotného informačního místa, kde by mohly být takové informace sdíleny pro všechny členy ÚKŠ. Za vhodné je ze strany ČTÚ využít např. funkcionalitu budoucího portálu krizového řízení ČR. V současnosti jsou tyto procesy nastaveny dílčími opatřeními na straně spolupracujících subjektů ČTÚ – operátoři – kraje. To nic nemění na skutečnosti, že vytvoření jednotného informačního místa pro sdílení zásadních informací pro zvládání krize z úrovně státu (ÚKŠ) je z pohledu ČTÚ tím nejlepším řešením.

5. Veřejné zdraví

V oblasti veřejného zdraví došlo mj. k organizaci cíleného očkování proti onemocnění virovou hepatitidou A u vybraných skupin osob (zejména dobrovolní hasiči) či k procesu bezplatného kontrolování vzorků vod ze studní zasažených povodní.

Během povodní bylo také nutné řešit riziko vzniku líhnišť komárů a za tímto účelem byl v zahraničí cestou Mechanismu civilní ochrany EU poptáván účinný přípravek na hubení larev komárů, z důvodu jeho nedostatku na území ČR. Touto cestou bylo zajištěno částečné množství přípravku, další potřebné množství pořídilo Ministerstvo zdravotnictví (dále také „MZd“). Na základě zkušenosti bude nutné hledat řešení pro budoucí ochranu na území ČR ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, Ministerstvem životního prostředí (dále také „MŽP“) a Ministerstva zemědělství proti vektorům a riziku z nich pro veřejné zdraví. V této souvislosti by bylo vhodné provést rovněž aktualizaci Typového plánu Povodně.

Komplikovaná situace nastala s vyřazením čističek odpadních vod, zejména Ústřední čistírny odpadních vod v Ostravě a zatopení provozů s nebezpečnými látkami. Bylo by vhodné zpracovat souhrnnou analýzu zdravotních rizik ve vazbě na krizové situace na území ČR. Tato analýza by sloužila i jako podklad pro naplnění různých povinností vyplývajících pro ČR v důsledku jejího členství v EU.

6. Krajské a senátní volby

Na termín 20. až 21. září 2024, tedy v bezprostřední blízkosti nastalých povodní, byly naplánované krajské a senátní volby. K zajištění voleb vznikla pod ÚKŠ ad hoc pracovní skupina pro organizaci voleb. MV jakožto i celá pracovní skupina postupovalo tak, aby se volby v zasažených obcích i přes rozsah způsobených škod a velmi krátký časový rozestup mezi přírodní katastrofou a termínem voleb, podařilo zrealizovat, a to v souladu se zákonem. Tohoto cíle bylo přijatými opatřeními dosaženo, volební místnosti se podařilo otevřít ve všech obcích zasažených povodních a zajistit tam hlasování. Zajištění voleb potvrdilo, že podmínky na území umožňovaly s podporou státu volby uskutečnit a potvrdilo se, že nebyly naplněny ústavní předpoklady pro proces odkladu voleb.

7. Komunikace

Jednou z klíčových aktivit během povodní bylo informování jak směrem k veřejnosti, tak směrem k místním samosprávám, což bylo podpořeno mediálními kampani vybraných resortů (MV, MD, MZd). Strategická komunikace byla koordinována ze strany odborné pracovní skupiny ÚKŠ ke koordinaci krizové komunikace, přičemž komunikační strategie během povodní 2024 prokázala svou funkčnost a efektivitu. Spočívala v koordinaci komunikace, vícekanálové komunikaci a specializované komunikaci. Zároveň systém včasného varování prokázal svou účinnost. Celková vysoká míra důvěry veřejnosti v komunikaci státních institucí (dle průzkumů veřejného mínění 51 % respondentů považovalo reakci státu za včasnou a 60 % bylo spokojeno s celkovým přístupem vlády k řešení krize) představuje solidní základ pro rozvoj krizové komunikace. Současně identifikované oblasti pro zlepšení poskytují jasný směr pro budoucí optimalizaci.

8. Státní podpora

V zasažených oblastech bylo nutné zajistit zavedení náhradního systému výplaty dávek a pro zasažené domácnosti, které musely po určitou dobu bydlet v náhradním ubytování, byla zavedena nová dávka - mimořádná okamžitá pomoc. K podpoře zaměstnavatelů, kteří museli přerušit činnost z důvodu povodňových škod nebo výpadků ve výrobě, byl ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) spuštěn program Povodeň 2024. K podpoře zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných („OSVČ“), kteří museli zajistit péči o osoby umístěné v uzavřených školských zařízeních a zařízeních zajišťující péči o osoby se zdravotním hendikepem, připravilo MPSV návrh zákona o mimořádné podpoře osob zasažených povodněmi. Ministerstvo pro místní rozvoj (dále také „MMR“) aktivovalo programy Živel. K podpoře podnikatelů pak připravilo MPO mj. 2 programy ve formě finančních nástrojů.

Kromě toho došlo následně i k poskytování další specifické státní podpory (např. cestou Státního fondu životního prostředí či cestou Národní sportovní agentury).

9. Poskytování státních hmotných rezerv

Poskytování státních hmotných rezerv probíhalo do 16. 9. 2025 v souladu s § 4a) zákona č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, prostřednictvím informačního systému Krizkom MU a to složkami HZS ČR. Usnesením vlády č. 627 ze dne 16. 9. 2024 došlo k zahájení poskytování státních hmotných rezerv v souladu se zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, cestou IS Krizkom KS a dále také k poskytování pohonných hmot z hmotných rezerv prostřednictvím Karet Krize. Celkem byly k řešení povodní poskytnuty pohotovostní zásoby v hodnotě téměř 496 mil. Kč a čerpáno více jak 808 tis. litrů pohonných hmot v celkové evidenční hodnotě více jak 22 mil. Kč.

Jeden z hlavních omezujících faktorů při použití poskytnutých státních hmotných rezerv je skutečnost absence automatické regulace napětí u elektrocentrál staršího data pořízení. V dohledné době bude nezbytné starší elektrocentrály v pohotovostních zásobách obměnit. Zároveň v návaznosti na povodně

2024 u SSHR několik resortů uplatnilo mimořádné požadavky na vytvoření či obměnu pohotovostních zásob.

ČR v rámci povodní obdržela ze zahraničí dary do státních hmotných rezerv v podobě vysoušečů (1178 ks) a elektrických topidel (429 ks). Celkem bylo ze státních hmotných rezerv nasazeno téměř 3000 vysoušečů.

10. Ostatní

Během povodní byla řešena problematika zemřelých a etika nakládání s těly, k čemuž vznikla ad hoc meziresortní pracovní skupina.

Bylo nutné rovněž zajistit problematiku sběru kadáverů, což si musí řešit obce samostatně a při rozsáhlých krizových situacích je to pro ně náročné.

V oblasti školství bylo nutné přijmout opatření k zajištění výchovně vzdělávací činnosti škol a školských zařízení (informování, úprava školní docházky a průběhu vzdělávání).

3. Výběr poznatků

Veškeré obdržené podněty jednotlivých členů ÚKŠ zaslaná v rámci vyhodnocení reakce na povodně jsou obsaženy v příloze k tomuto materiálu. Z důvodu rozsáhlosti přílohy jsou v této kapitole stručně vypíchnuty hlavní poznatky, která obsahují důležitá skutečnosti, přičemž některé z nich bude vhodné v blízké budoucnosti řešit nebo jim věnovat pozornost. Podrobnosti jsou uvedené v zaslaných vyhodnoceních jednotlivých úřadů níže, v závorce jsou uvedené úřady, které poznatky zmínily a v jejichž kapitolách jsou větší podrobnosti.

Ústřední krizový štáb

K aktivaci ÚKŠ došlo preventivně ještě před vypuknutím krizové situace, což se ukázalo jako správné. Následně se během povodní uskutečnilo celkem 7 jednání ÚKŠ, během kterých bylo uloženo celkem 29 úkolů. Veškeré úkoly byly během povodní splněny nebo plněny průběžně. Pod ÚKŠ během povodní aktivně fungovaly jeho vybrané odborné pracovní skupiny a také ad hoc pracovní skupina pro organizaci voleb. (MV)

Krizové řízení

Systém krizového řízení tak, jak je nastaven, se jeví jako zcela funkční, včetně současné úlohy hejtmanů, starostů ORP, starostů obcí, HZS ČR a MV. Zaznamenány byly dílčí nedostatky v komunikaci či potřeba rozšíření krizového opatření v případě stavu nebezpečí na zajištění nouzového přežití, včetně nouzového ubytování. (MV)

Mělo by ovšem dojít k hledání řešení v nastavení lepší a flexibilnější komunikace mezi HZS ČR a příslušnými krajskými úřady. Bylo by rovněž vhodné zvýšit účast starostů obcí na probíhajících metodických školeních ve vztahu ke krizovému řízení. (KPR)

Systém ochrany před povodněmi byl aktivován s předstihem a byla včas zahájena spolupráce s ČHMÚ při vyhodnocování předpokládané povodňové situace. Osvědčilo se nastavení každodenních konferencí o vývoji hydrometeorologické situace a včasná realizace potřebných opatření na úrovni HZS ČR a dalších jednotek požární ochrany – posílení početních stavů na stanicích a KOPIS. (MV)

Spolupráce s ČHMÚ, složkami IZS i většinou povodňových komisí a samospráv lze hodnotit jako dobrou, nicméně úroveň připravenosti samospráv na povodňovou situaci byla velmi různá, zejména v oblastech, které v posledních letech nebyly postiženy povodní. (MZe)

Je vhodné uskutečnit změny v systému vydávání výstražných informací ČHMÚ v rámci Hlásné a povodňové předpovědní služby (dále také „HPPS“; velké množství výstrah v krátkém časovém období) a rovněž uskutečnit rozvoj informačních systémů pro sběr dat v území – Informační systém krizového řízení (dále také „ISKŘ“), vývoj sdílené platformy NIPS. (MV)

Bylo by vhodné zpracovat souhrnnou analýzu zdravotních rizik na území ČR. K tomuto účelu by bylo vhodné vytvořit meziresortní odbornou pracovní skupinu po vedením Státního zdravotního ústavu a jejímiž členy by byli zástupci MZd, SZÚ, KHS, MZe, SVS, SZPI, MŽP, ČIŽP, MPO a MV. (MZd)

Na území, která jsou pod hydrologickou ochranou stávajících vodních nádrží a ostatních vodních děl byly povodňové škody minimalizovány, naopak v území, která pod ochranou velkých údolních nádrží nejsou, byly povodňové škody obrovské. Z této skutečnosti vyplývá jednoznačná potřeba realizace vodní nádrže Nové Heřminovy v rámci státem schválené akce „Opatření na horní Opavě“. (MZe)

Dílním problematickým aspektem byla nejednotnost při vyžadování informací ze státních podniků Povodí (souhrny, tabulky). Bylo by vhodné sjednotit požadavky na zasílané informace (MZe) a zároveň toto sjednotit s materiální pomocí poskytovanou neziskovými organizacemi (MV).

Ve spolupráci s kraji bude vhodné vytipovat vhodné ORP přes které by mohly probíhat žádosti a distribuce občanských průkazů ve zrychleném řízení. Zároveň by bylo vhodné zavést registr údajů osob, které stojí v čele okresních volebních místností a zavedení registru osob a krajů do základních registrů. (MV)

Integrovaný záchranný systém

Potvrdila se funkčnost složek IZS (včetně zapojení nevládních neziskových organizací (dále jen „NNO“) a AČR v rámci Ústředního poplachového plánu). Nastavený systém ochrany před povodněmi zafungoval a nebyly shledány problémy, které by zásadním způsobem ovlivnily průběh příprav a činnosti při i po povodni. (MV)

Je nutná podpora jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí jako základního prvku bezpečnosti na úrovni obcí (obnova techniky, potřeba rychlé kompenzace mimořádných výdajů) a dlouhodobá podpora ostatních složek IZS. (MV)

Dále je nutné určení jasné součinnosti s NNO, které mají podepsané smlouvy s IZS a poskytují humanitární materiální pomoc a dobrovolnickou pomoc, a to dle konkrétních a reálných možností jednotlivých NNO, včetně jejich zapojení do tzv. Panelů, jako komplexního zajištění součinnosti NNO a IZS a jejich úkolů, a to s důrazem jejich zapojení před a po mimořádné události (Panel může být nahrazen expertní skupinou). Panel může být doplněn regionálním dobrovolnickým centrem dle potřeb daného území (MV).

K rychlému a operativnímu nasazení Letecké služby PČR (dále také „LS PČR“) se záchranáři HZS ČR je nutné vybudovat páteřní síť LS PČR zapojenou do systému zdravotnické záchranné služby po roce 2028 dle Usnesení vlády ČR ze dne 24. 7. 2024 č. 511 k zabezpečení letecké záchranné služby po roce 2028. A dále je nutné zajistit nákup vrtulníků pro letecké hašení a záchranu. (MV)

Potvrdila se role KOPIS a Národního operačního a informačního střediska (dále jen „NOPIS“) HZS ČR, jakožto operačních a informačních středisek IZS. Tato střediska jsou klíčová v systému předávání

informací v případě výstrah a hlášení, v systému distribuce výstražných informací vydávaných ČHMÚ, při zajišťování informačních toků na úrovni operačního řízení složek IZS a mezi zřízenými krizovými štáby či součinnostními orgány. (MV)

Je vhodné modernizovat systém pro příjem tísňové komunikace, a to jak národního systému složek IZS se sdílenými službami při zachování samostatných linek tísňové komunikace (112, 150, 158, 155, 156). (MV)

Je nutné zavést jednotnou databázi informačního systému operačního řízení (dále také „IS OŘ“) HZS ČR pro zefektivnění přehledu nasazených či využitelných sil a prostředků HZS ČR a operativních statistických výstupů. (MV)

Neexistuje datové propojení mezi NOPIS a Velitelství pro operace AČR (dále jen „VeOper“) ohledně vyžadování sil a prostředků. Informace o událostech byly předávány prostřednictvím e-mailu a telefonu. Bylo by vhodné zakotvit systém povolávání AČR cestou starosta → hejtmán → KOPIS/NOPIS → VeOper. (MV)

Při provádění evakuací se jeví jako nutné vždy vytvářet seznamy evakuovaných osob s uvedením jejich místa evakuace a tyto seznamy předávat Policii ČR. (MV)

Zafungovalo operativní nasazení LS PČR se záchranáři HZS ČR – podpora páteřní sítě LS PČR Praha – Brno – Ostrava a doplnění o vrtulníky rescEU. Možnost operativního navýšení posádek umožnilo využití a nasazení veškeré dostupné letecké techniky LS PČR. (MV)

Zafungoval systém spolupráce s AČR (vrtulníky, informační a komunikační podpora, mosty), koordinace s VeOper a efektivního vyžadování sil a prostředků AČR a komunikace na úrovni NOPIS a VeOper. (MV)

Osvědčila se dlouhodobá spolupráce s významnými NNO a organizování odborné přípravy a cvičení. HZS ČR i NNO jsou tak připraveni spolupracovat na strategické i taktické úrovni. Poznatky z povodní budou využity pro další zlepšení spolupráce. (MV)

Osvědčilo se preventivní zřizování evakuačních středisek v obcích. Občané mohli tato střediska využít jako bezpečný prostor na území obce v době příprav na povodně. (MV)

Není dořešené nastavení systému „rekonstrukčních týmů“ vysílaných do postižených oblastí složených z odborníků pro obnovovací práce – elektřina, plyn, komunikace, telekomunikace, správa povodí apod. (MV)

Jednou z výzev zůstává evakuace zvířat, stejně jako složité umísťování zvířat v evakuačních střediscích či při dlouhodobém nouzovém ubytování. (MV)

Je nutné implementovat systémy včasného varování, tj. Cell Broadcast doplněný o aplikační nástavbu s možností selektivního informování skupin osob a orgánů krizového řízení. (MV)

Velké nasazení sil a prostředků složek IZS a specifická rizika prostředí (povodňová ohrožení, nebezpečí zřícení staveb a další) potvrdila potřebu zajištění zdravotnického zabezpečení ve prospěch zasahujících složek IZS. Ve vazbě na specifická rizika se potvrdila potřeba nasazení hasičů s rozšířeným školením v oblasti poskytování první pomoci, včetně jejich vybavení prostředky pro poskytování první pomoci.

Materiálně-technické zabezpečení, plánování nezbytných dodávek, státní hmotné rezervy

Řada resortů identifikovala potřebu lepšího materiálně-technického vybavení pro své zaměstnance či zaměstnance podřízených organizací nebo obecně pro objekty státní správy a samosprávy či složek IZS, a to v oblastech např. tvorby záložních zdrojů elektrické energie, komunikační a audiovizuální techniky, protipovodňových prostředků, prostředků pro nouzové ubytování, dopravních prostředků, zemních strojů, výstrojního vybavení. (MV, MZe, MSp)

Bylo by vhodné na základě získaných zkušeností provést revizi plánů nezbytných dodávek na úrovni krajů zejména v oblasti řešení povodní. (MZe)

MD upozornilo na neaktuálnost kapacit dodavatelů nezbytných dodávek v IS ARGIS, vč. identifikace kompetentních kontaktních osob. (SSHR)

Funkčnost IS KRIZKOM se během povodní osvědčila. (SSHR, MZe)

Bude nutné obměnit vybrané druhy pohotovostních zásob (např. zásoby pro pitnou vodu, náhradní zdroje elektrické energie, protipovodňové prostředky, prostředky pro nouzové ubytování). (MZe, MPO, MV)

Ukázala se nezbytnost předložit vládě ke schválení návrh usnesení vlády o bezplatném poskytnutí státních hmotných rezerv okamžitě po schválení krizového stavu. (SSHR)

Moravskoslezský kraj během povodní upozornil na nejasnosti při provádění rekognoskací terénu pro výstavbu mostních provizorií a toto bude vhodné projednat na úrovni MD a AČR. Dílčím problémem byl rovněž nejednotný výklad aplikace § 263 Stavebního zákona při schvalování dokončených mostních provizorií a lávek do užívání a je navrhováno, aby ze strany MMR byla tato problematika upřesněna³. (SSHR)

Bude nutné hledat řešení pro budoucí ochranu území ČR v spolupráci s MV, MŽP a MZe proti vektorům a riziku z nich pro veřejné zdraví. V této souvislosti by bylo vhodné provést rovněž aktualizaci Typového plánu Povodně. (MZd)

Potvrdil se přínos zapojení dronové služby pro monitoring a vyhodnocení priorit při nasazení sil a prostředků. Tato moderní technika zajistila předávání informací štábům MV-GŘ HZS ČR a krajů, a to zejména prostřednictvím obrazového záznamu z nejvíce zasažených či problematických míst. (MV)

Výzvou zůstává obnova použitého majetku a kompenzace zvýšených výdajů složkám IZS. (MV)

Chybí náhradní systém komunikace u složek IZS, úřadů státní správy a samosprávy satelitní komunikační technikou pro případ výpadků mobilních operátorů a poskytovatelů datových služeb. (MV)

³ K tomu došlo v lednu 2025, kdy Odbor stavebního řádu MMR zpracoval v dohodě s MV-GŘ HZS ČR metodické doporučení k aplikaci § 263 až 265 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů. Metodické doporučení „Postupy podle § 263 až § 265 zákona č. 283/2021 Sb.“ které řeší problematiku mimořádného postupu při bezprostředně hrozící živelní pohromě nebo závažné havárii a při obnově stavby nebo terénní úpravy zničené nebo poškozené mimořádnou událostí. Metodické doporučení bylo zveřejněno na webu MMR a bylo zároveň prezentováno stavebním úřadům na pravidelných on-line poradách, kde se odpovídalo i na dotazy stavebních úřadů k této problematice.

Nápomocná místním samosprávám by byla jednoznačnější koordinace všech možných projektů a nabídek v rámci obnovy, určení jednoho místa pro jejich soustředění a komunikaci podmínek a postupů. (KPR)

Návrhy na legislativní změny

Navrhují se úpravy zákona o státní službě (zákon č. 234/2014 Sb.) ve vztahu k úpravě služby přesčas, vytvoření speciální kategorie státního zaměstnance v oblasti bezpečnosti státu, možnosti vytvoření služebního místa z různých zkrácených úvazků jiných služebních míst, zavedení fakultativní podmínky/možnosti psychologického zjišťování osobnostní způsobilosti. Změna úpravy práce přesčas je navrhována i v rámci zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sbor (zákon č. 361/2003 Sb.). (MV) Úpravy ve vztahu k práci přesčas za mimořádných událostí či krizových situací jsou vhodné rovněž v zákoníku práce (zákon č. 262/2002 Sb.).

Navrhuje se rovněž úprava řešení přestupků v době krizových stav a vymezení úkolů povodňových komisí v návaznosti na zákon. (MV)

Je možné otevřít diskusi nad ústavními možnostmi odkladu voleb a nad zjednodušením nařizování vysílání zaměstnanců státu či územích samosprávných celků do volebních komisí v případě krizových situací. (MV)

Není zcela jasné vymezení úkolů povodňových komisí v případě, že je využito ustanovení § 11 a § 13 zákona o IZS a hejtman, resp. starosta ORP je požádán o koordinaci záchranných a likvidačních prací a za tím účelem svolá krizový štáb (bez vyhlášení krizového stavu). Výzvou je i vazba na § 77 zákona o vodách, kde se uvádí, že pokud je vyhlášen krizový stav, zasedají povodňová komise a příslušný krizový štáb společně. Je potřeba rozšířit ustanovení § 77 vodního zákona i na situace, kdy není vyhlášen krizový stav, ale je využito ustanovení o koordinaci záchranných a likvidačních prací dle zákona o IZS. MV-GŘ HZS ČR uplatnilo tento návrh v probíhajícím meziresortním připomínkovém řízení k novelizaci zákona o vodách. MŽP tento návrh akceptovalo. (MV)

Opětovně se ukázala potřeba rozšíření krizového opatření v případě stavu nebezpečí na zajištění nouzového přežití, včetně zajištění nouzového ubytování, což by se mělo řešit změnou právní úpravy. (MV)

Potřeba vytvoření nástroje, který umožní záchranným složkám, povodňovým orgánům a orgánům krizového řízení provádět operativní 3D modelování předpokládaných dopadů povodně pro potřeby rychlého plánování zabezpečovacích prací, evakuace nebo záchrany. MV-GŘ HZS ČR uplatnilo tento návrh v probíhajícím meziresortním připomínkovém řízení k novelizaci zákona o vodách. (MV)

4. Opatření

Na základě výše uvedených poznatků jsou navrhována následující opatření:

1. Novelizovat zákon o státní službě (zákon č. 234/2014 Sb.) ve vztahu k úpravě služby přesčas, vytvoření speciální kategorie státního zaměstnance v oblasti bezpečnosti státu, možnosti vytvoření služebního místa z různých zkrácených úvazků jiných služebních míst, zavedení fakultativní podmínky/možnosti psychologického zjišťování osobnostní způsobilosti.

gestor: MV

termín: 31. 12. 2026

2. Novelizovat zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (zákon č. 361/2003 Sb.) ve smyslu úpravy práce přesčas.
gestor: MV
termín: 31. 12. 2026
3. Uskutečnit diskusi ke stávající právní úpravě práce přesčas v zákoníku práce (zákon č. 262/2006 Sb.) ve smyslu analýzy stávající právní úpravy práce přesčas se závěrem identifikace a zdůvodnění potřeby její úpravy.
gestor: MPSV
spolupráce: ÚSÚ
termín: 31. 12. 2026
4. Pokračovat v obnově stávajících náhradních zdrojů elektrické energie ve státních hmotných rezervách, a při této obnově a pořizování nových náhradních zdrojů elektrické energie, zohlednit v technických specifikacích požadavky signifikantní pro zvládání povodní.
gestor: MPO
spolupráce: SSHR
termín: průběžně
5. Zvýšit povědomí o různorodosti náhradních zdrojů elektrické energie a edukovat v oblasti výběru vhodného typu náhradního zdroje elektrické energie dle účelu jeho použití, a to za účelem efektivnějšího plánování věcných zdrojů tohoto typu za různých krizových situací.
gestor: MPO
spolupráce: SSHR
termín: průběžně
6. Za účelem promptní obnovy přenosové a distribučních soustav v elektroenergetice, dokončit pořízení elektroenergetických komponent do pohotovostních zásob. Pořizovaná zásoba pokryje kompletní osazení elektrického vedení na celkové šíři území 5,5 km.
gestor: SSHR
spolupráce: MPO
termín: 31. 12. 2025

Jak je zmíněno již v úvodní kapitole vyhodnocení, další opatření reagující na některá zjištění jsou již součástí předběžné zprávy projektu Vyhodnocení povodně v září 2024, na které bude navazovat závěrečná zpráva projektu Vyhodnocení povodně v září 2024.

5. Závěr

Mezi konkrétní dopady povodní na území ČR patří mj. poškození infrastruktury - stovky kilometrů poškozených silnic, 132 poškozených mostů, poškození infrastruktury v oblasti elektřiny (postižení 260 000 domácností), vody (28 340 domácností), plynu (8 310 domácností) a kanalizace (17 780 domácností). 131 domů bylo určeno k demolicí z důvodu narušení statiky.

Přestože povodně v září 2024 co do srážkových úhrnů a rozsahu zasaženého území byly srovnatelné s katastrofálními povodněmi v roce 1997, tak díky protipovodňovým opatřením, systémovým změnám v oblasti krizového řízení, vytvoření IZS a vybavení záchranných složek technikou nebyly ztráty na životech takové jako v roce 1997. Přesto ale vznikly velké materiální škody a mimořádné výdaje.

Lze konstatovat, že na včasnou předpověď počasí a predikci možných povodní státní orgány aktivně reagovaly. Jedním z klíčových opatření se ukázalo předpouštění významných vodních nádrží, které bylo zahájeno již 10. září 2024. Spolupráce složek IZS, státních orgánů i místních samospráv byla na vysoké a profesionální úrovni.

Dne 18. 12. prosince vláda schválila Strategii obnovy území po povodních v září 2024 a zároveň uložila MMR předložit vládě ke schválení Akční plán Strategie obnovy území do 30. září 2025. Podle Strategie obnovy území po povodních v září 2024“ se celkové škody vyšplhaly až na necelých 68,1 mld. Kč.

Dne 2. dubna 2025 vláda schválila předběžnou zprávu projektu Vyhodnocení povodně v září 2024. Závěrečná zpráva projektu Vyhodnocení povodně v září 2024 bude předložena vládě do 30. září 2025.

Obsah přílohy

1. Příloha k vyhodnocení reakce na krizovou situaci povodní *(veškeré zaslané podklady od jednotlivých členů ÚKŠ k úkolu ÚKŠ č. 29)*, 94 stran
2. MV – POD HLADINOU, Analýza a ponaučení z krizové komunikace během povodní, 98 stran
3. MD – celkový přehled poskytnutí mostního materiálu z pohotovostních zásob